

Büyük Kaybımız

Merhum EBÜZZİYA zade VELİD

1884 — 1945

Ebüzzîya zade Velid aslen Konya Koçhisarlıdan merhum Ebüzzîya Tevfik Beyin küçük oğludur. Lise tahsilini Galatasaray ve Senbenüva Fransız mektebinde yapmış, İstanbul ve Paris Hukuk Fakültelerinde yüksek tahsilini bitirmiş, aynı zamanda Paris Siyasi İlimler mektebinden de diploma almıştır. 1909 da babasının tesis ettiği Tasviri Efkar'da gazeteciliğe başlamış, müteakide Maltaya sürülmüş, avdetinde Tevlidi Efkarı çıkararak neşriyatı ve M. M. grupundaki filî çalışmaları ile Milli Mücadeleye hizmet etmiş, İstiklâl madalyası ile mükâfatlandırılmıştır. Muhtelif vesilelerle gazetesinin kapanması yüzünden gazeteciliği sekteye uğrayan B. Velid, Tevhidi Efkar'dan sonra Zaman gazetesini neşretmiş, bilâhare yeğeni Ziyad Ebüzzîyanın çıkardığı Tasviri Efkar'da başmuharrirlik etmiştir. Son zamanlarını uzun müddettir hazırladığı Fen ve San'at Ansiklopedisine tahsis etmiş, bir ay evvel zatürreeye yakalanarak 12 Ocak Cuma günü saat 16,30 da vefat etmiştir. Hayatı hakkında mufassal bir yazıyı gelecek nüshamızda karilerimize vereceğiz.

Fen ve
Sanat
ansiklopedisi
sayı: 5
1.2.1945

Vefatı: 12 Ocak 1945 12 Ocak Cuma 1945
Cuma Saat 16.30 Saat 16.30
Beyoğlu Alman Hastahanesi. Kalp yetmezliği.

(Fen ve San'at Ansiklopedisi) nin Muhitira kısmı, Umumî ve ameli bilgiler ansiklopedisi

Birinci Cihan harbinin resimli tarihçesi

Otuzuncu yıl dönümü münasebetile

28 Haziran 1914 - 28 Haziran 1919

1914 - 1918 cihan harbi tarihçesi (Devamı)

— 5 —

Avusturyanın Japonyaya harp ilânı

— Evvelce Sırbistana girip mağlûp olduktan sonra ric'at eden üç Avusturya Kolordusu Sırp topraklarını tamamen terketmiştir.

Avusturya İmparatorluğunun muazzam heyetine ve Almanyaya yakın mükemmel teslihatına rağmen küçük Sırbistan karşısında ilk hamlede mağlûp olması, çok karışık milletlerden müteşekkil Avusturya ordusunun nasıl zayıf olduğunu gösteren mühim vak'alarındandır.

Avusturya Japonyaya harp ilân ediyor

25 Ağustos - Japonyanın Almanyaya harp ilân etmesine mukabil Avusturya-Macaristan da bugün Japonyaya harp ilân etmiştir. Bu ilân harbin fi'li bir mahiyeti olmayıp bir gösterişten ibaret olduğu tabiidir.

26 Ağustos- Fransız cephesinin sol cenah müntehasını müdafaa etmek üzere, General Maunoury'nin kumandasında altıncı ordu teşkil edilmiştir, bir gözü kör olan bu General bu yeni ordusile Parisi Alman istilasından kurtarmış ve Alman ordularının (Marn) nehrinde mağlûp olarak ric'at eylemelerinin başlıca âmili olmuştur.

Bu itibarla General Maunoury geçen harpte Fransaya en mühim hizmet etmiş kumandanlarından biri olmuştur.

Almanların (Tannenberg) zaferi

Almanlar Şarki Prusyada 26 dan 31 Ağustosa kadar devam eden tarihî harpte Ruslara karşı meşhur

1914- 18 Cihan harbinde, iki meşhur Müttefik kumandanı yanyana

- 1 — Siyah paltolusu Fransız kumandanlarından G. Joffre'dur.
- 2 — Açık renk paltolusu Fransadaki İngiliz seferî kuvvetleri kumandanı G. French'dir.

Tannenberg zaferini kazanmışlar ve Prusya topraklarına girmek cesaretini gösteren Rus ordularını imha etmişlerdir.

Bu muharebede Rus orduları Mazuri batakhklarında sıkıştırılarak kısmen o bataklıklarda boğulmuş ve 92,000 kişiden mürekkep diğer kis-

Büyük Kaybımız

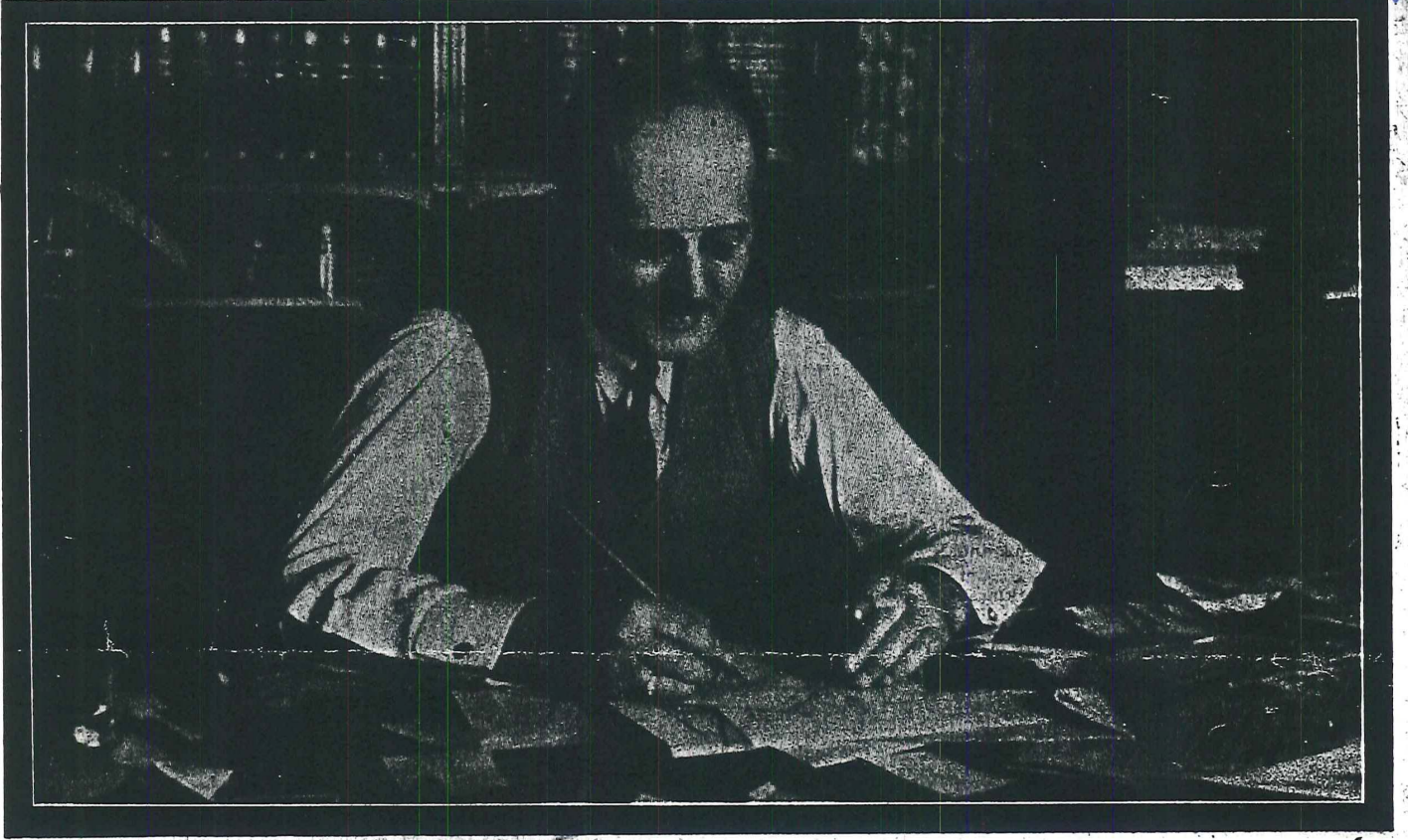
Merhum EBÜZZİYA zade VELİD

1884 — 1945

Ebüzzîya zade Velid aslen Konya Koçhisarlıdır merhum Ebüzzîya Tevfik Beyin küçük oğludur. Lise tahsilini Galatasaray ve Senbenüva Fransız mektebi'nde yapmış, İstanbul ve Paris Hukuk Fakültelerinde yüksek tahsilini bitirmiş, aynı zamanda Paris Siyasî İlimler mektebinden de diploma almıştır. 1909 da babasının tesis ettiği Tasviri Efkar'da gazeteciliğe başlamış, müterekede Maltaya sürülmüş, avdetinde Tevhidi Efkarı çıkararak neşriyatı ve M. M. grupundaki filî çalışmaları ile Milli Mücadeleye hizmet etmiş, İstiklâl madalyası ile mükâfatlandırılmıştır. Muhtelif vesilelerle gazetesinin kapanması yüzünden gazeteciliği sekteye uğrayan B. Velid, Tevhidi Efkar'dan sonra Zaman gazetesini neşretmiş, bilâhare yeğeni Ziyad Ebüzzîyanın çıkardığı Tasviri Efkar'da başmuharrirlik etmiştir. Son zamanlarını uzun müddettir hazırladığı Fen ve San'at Ansiklopedisine tahsis etmiş, bir ay evvel zatürreeye yakalanarak 12 Ocak Cuma günü saat 16,30 da vefat etmiştir. Mayatı hakkında mufassal bir yazıyı gelecek nüshanızda karilerimize vereceğiz.

Fen ve
Sanat
ansiklopedisi
sayf: 5
1.2.1945

Vefatı: 12 Ocak 1945 12 Ocak Cuma 1945
Cuma Saat 16.30 Saat 16.30
Beşiktaş Alman hastahanesi. Kalp yetmezliği.

Merhum Velit Ebuzziya kitap ve mecmualarla dolu meşhur yazı odasında günlük baş makalesini hazırlıyor.

TDVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.354.3

VELİDİ

Kaybettik

Yazan: SEDAT SİMAVİ

TASVİRİ EFKAR REFİKİMİZİN BAŞMUHARRİRİ VELİT EBÜZZİYA'NIN ÖLÜMÜ İLE TÜRK BAŞIN AİLESİ EN KIYMETLİ VE FEDAKAR BİR UZVUNU DAHA KAYBETMİŞ BULUNUYOR. BU YAZIDA MODERN TÜRK GAZETECİLİĞİNİN KURUCULARINDAN BİRİ OLAN ÜSTADA AIT BAZI HATİRALARI OKUYACAKSINIZ

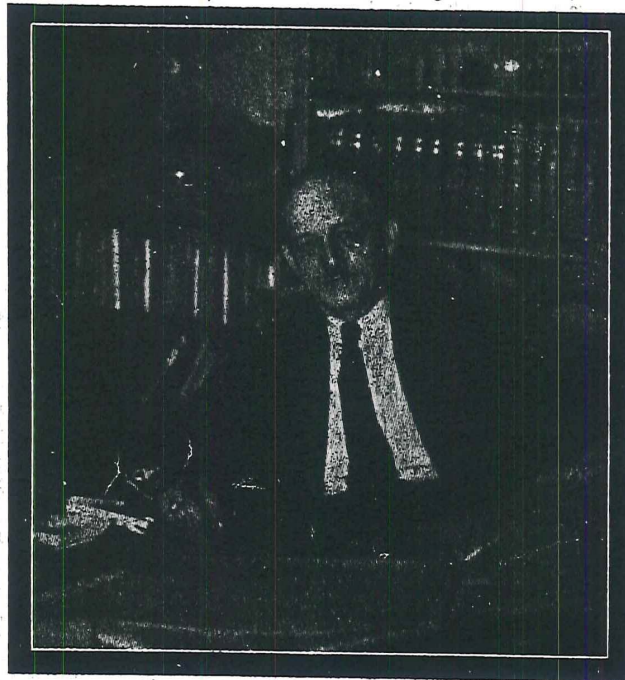
VELİT öldü! En verimli yaşında, en olgun bir devrinde Velit Ebuzziya gibi birinci sınıf bir gazeteciyi kaybetmiş olmamız bizim için telâfisi kabil olmıyan bir ziyadır.

O, ne canlı, ne güzel konuşan ne kadar iyi okumuş ve hazmetmiş bir insandı!.

Onun aramızdan ebediyyen ayrılması olmasına bir türlü inanmak istemiyorum.

★

Velit Ebuzziyayı ben, Mütareke senelerinde arkadaşım M. Zekeriyya vasıtasile tanımıştım. O zamanlar, çocuk denecek kadar genç, ve heveskâr bir gazeteci olmama rağmen benden dostluğunu esirgemedi ve mesleğe karşı olan alâkama sezdiği için kendisini sık sık ziyaret etmeye müsaade etti. Uzun seneler onunla hemen hergün saatlerce konuştuk. Bir gün gazetecilik hatıralarımı yazacak

Merhum Velit Ebuzziya bütün ömrünü içinde geçirdiği zengin kütüphane odasında.

olursam notlar halinde sakladığım Velitle olan konuşmalarım bu hatıraların en canlı sayfalarını teşkil edecektir.

Gazetecilik bahsi açılınca Velit konuşmasını çok severdi. Onun kadar bilgi ile gazetecilik mesleğine ait konuşacak insan aramızda yok gibidir.

Velidi tanıdığım seneler Tasvirî Efkar İstanbulun en çok satan gazetesi idi. Bu satıştan gurur duymazdı ve gazetesini daima daha iyi ve daha mükemmel bir şekle sokmak isterdi.

Ne zaman kitap ve gazetelerle dolu olan o meşhur küçük odasına girsem, yazısını bırakır, beni güler yüzle karşılar, yanına oturur, projelerini anlatırdı. Velit, bütün heyecanlı insanlar gibi çok proje yapardı ve bunları anlatmaktan zevk duyardı. Bazen giriştiği bahse o kadar daldı ki baş makalesini tamamlaması için ricaya gelen sermürettibi bile hidetle savmağa mecbur olurdu.

Bir gün, matbaasının en üst katında bulunan odasına çıkarken merdivenlerde -o zaman Tasvir Efkarın yazı işleri müdürü olan - Abidin Daver'e tesadüf ettim. Beni görünce, mutad otoriter tavrı ile:

— Ziyaretini kısa kes! dedi.
— Niçin? dedim. Velit bey rahatsız mı ediyorum? Size bir şey mi söyledi?

— Hayır, dedi. onu rahatsız etmiyorsun, fakat bizi rahatsız ediyorsun. Seni görünce lâfa dahlı.
— Devamı 18 inci sayfada —

ŞÖYLE UZAKTAN TANIRIM SEVGİLİM

— 4 üncü sayfadan devam —
Doğrusu aranırca, bu tam bir aşk izdivacı olmuştu. İki genç, kumrular gibi sevişiyorlardı ve saadetleri de yıkılmaz görünüyordu. Jerom'u getiren kadırga, çoktan geriye dönmüştü. Şimdi genç Bonapart yavaş yavaş aile hayatına alışıyor, karısının yanından ayrılmaz görünüyordu.

Fakat günlerden bir gün Baltimore limanında tekrar bir Fransız kadırgası belirdi. Geminin komutanı hemen şehre çıkarak Jerom Bonapart'ı buldu. Kendisine, büyük ağabeyisinden gelen bir mektup uzattı. Bu mektup şöyle başlıyordu:

"Mösyö, yalnız olarak derhâl Fransa'yı dönmeyi talep ederim,, Napolyon tahta çıkmış, Fransız İmparatoru olmuştu. Kardeşinin, kendisine sormadan evlenmiş olmasına fevkalâde kızmıştı. Onun Jerom'u Avrupa kral hanedanlarından birine damat etmek niyeti vardı ve kararlarının kardeşi tarafından da olsa, bozulmasına asla tahammül edemezdi..

Jerom'un karısına söylediği ilk sözler şöyle oldu:

— Katiyen seni ve bağrında taşıdığın evladımı terketmem!..

Ne çare ki bir kaç hafta sonra bir gece gizlice kadırgaya kaçtı. Fakat kadınlar, bazan emellerine muvaffak olmak için imparatorlardan daha büyük enerji gösterirler. Elizabeth de atik davranmış, geminin bir köşesine saklanmıştı. Bu işin farkına, ancak kadırga denizin ortasındayken vardı. Jerom, yaptığı işten utanmak şöyle dursun, karısına tekrar kendisinden ayrılmıyacağına dair söz üstüne söz verdi.

Gemi, İmparatorun emri veçhile Lizbon'da sahile varacak; Jerom oradan itibaren karadan yoluna devam edecekti. Delikanlının bütün protestolarına rağmen Napolyon'dan korkan Portekizliler, Elizabethin karaya çıkmasına müsaade etmediler. Jerom karısına, İmparatoru muhakkak yola getireceğini vadederek ayrıldı ve karısının Amsterdam'da karaya çıkması kararlaştıysa da kadıncığı Hollandalılar da topraklarına kabul etmediler. Biçare Elizabeth için İngiliz toprağına ayak basmaktan başka çare kalmıyordu. Netekim orada 1805 yılı 5 Temmuzunda bir erkek evlât dünyaya getirdi.

Lizbon'da acıklı bir şekilde birbirlerinden ayrıldıktan sonra aylar geçmiş, Elizabeth kocasından bir haber almamıştı. Zaten İmparator da kardeşini ele geçirir geçirmez, Papanın itirazlarına rağmen, bir emirle nikâhı feshetmiş ve Jerom'u Vürtemberg prenseslerinden birile baş göz edivermişti.

Elizabethin aşkının, nefrete inkilâp edişine şaşmamak lâzımdır.

Dört sene sonra, Jerom'un oğlu, dört yaşında babasının resmi denemek kadar kendisine benzeyen güzel bir çocuk olmuştu. Elizabeth, artık kederini unutmak için memleket memleket geziyordu ve bir ara İtalyada seyahate çıkmıştı. Bir gün Floransada Pitti sarayının duvarlarında asılı bir Merzem tablosunu seyrederken, arkasında tanıdığı bir ses duydu. Döndü, baktı. Jerom, karısı prensesle beraber oradaydı. O da Elizabethi görmüş, karısını beyninden vurulmuşcasına kolundan çekerek saraydan çıkarmıştı. Prensese de işin farkına varmış olacaktı ki sordu:

— Ne o?. Bayanı tanyor muydun?
Jerom Bonapart cevap verdi:

CEMİYETİN EN LÜZÜMLÜ TİPİ: ZÜPPE

— 13 üncü sayfadan devam —
sesi, bir şairin lyr'i, bir bestekârın eserleri, bir romancının, bir hikâyecinin şöhreti, bir mecmuanın, bir gazetesinin yayımı, bir otelin, lokantanın müşteri bulması, bir iktisat sisteminin propagandası, bir politika telâkkisinin etrafı sarması, her hangi bir endüstri istihsalinin tutunacak pazar bulması hep, sadece, yalnız ve mutlaka züppenin mucizesidir.

Reklâmlar, afişler, nutuklar, broşürler, kitaplar, prospektus'ler velhasıl, kalem, resim, nâra, silah, saz ve sözle yapılan bütün propagandalar tek hedef güderler:

Diledikleri mevzu etrafında bir züppelik havası yaratmak ve bu hava içinde ne kadar mümkünse o kadar çok züppe yetiştirmek...

— Dün akşam yemeği falan yerde yedik.

Yahut;
— Dün ... cazı çalıyordu, bir dans ettik ki...

Yahut;
— İntihapta falanın kazanması muhakkakmış... Bana iyi bir yerden haber verdiler.

Yahut;
— Evde rahatsız oluyorum, falan otele taşındım. Çok â la mode.

Yahut;
— Şair ... in son şiirini okudun mu? Bilhassa şu parça... ilh.

Yahut;
— İnsanı duyguları bu romancı öyle işliyor ki... Bütün eserlerini kendisine imzalattım.

Bu ve bu gibi sözleri ile züppe, büyük ressamın, büyük edibin, büyük aktörün, büyük terzinin, usta gömlekçinin, ve bütün ustalıkların, maharetlerin, varlıkların hakiki yaratıcısıdır.

Eğer kolleksiyoncu züppeler olmasaydı, ne bir Rambrand, ne de bir Rafael günümüze kadar ulaşırdı. Eğer pul kolleksiyoncu züppe olmasaydı, dünya postaları artık her biri bir san'at eseri olan pullarını her gün bir kat daha güzelleştirmezlerdi. Eğer züppe olmasaydı ve frakını giymek, (yahut yeni robunu göstermek) için opera locasında bir iki saat geçirmeği âdet edinmiş olmasaydı ne Moskovanın, ne Londranın, ne Berlinin, ne Milânonun, ne Vashington ve NevYorkun sahne sanatı bugünkü muhteşem saraylara sahip olabilirdi.

Evet, Larousse efendi, eğer bütün bu hârikaların yükksek sanatkârına budala ve ahmak diyebilirdik, önüne sunduğun cilde inanıyorum:

Züppe bir budaladır.
Fakat mukaddes ve ilâhî bir budala, mucizeler yaratan ahmak.

Böyle bir ahmak yanında inine çekilip altınını çömlekte saklayan ve bütün kıymetlere yan bakıp gülen zeki ne kadar bayağıdır!

Nizamettin Nazif

KILAVUZ

— 15 inci sayfadan devam —
Demek ki kendi kendimize kılavuzluk etmemiz lâzım geliyor... Fakat büsbütün körşüksüz danişiksiz bir şekilde değil. Bilâkis sorup, araştırıp, kendimize en doğrusu yine kendi kafamızla bulmak şartı!..

Yoksa, körü körüne inanılan her kılavuzun, bu işi karga kadar başaracağından şüphe etmiyelim!

Cemil Cahit

— Hayır! Şöyle uzaktan tanırım sevgilim... Beni içerinin havası rahatsız etti de... Biz artık İtalyadan gidelim. Olmaz mı şekerim?..
N. E.

VELİDİ KAYBETTİK

— 5 inci sayfadan devam —
yor, baş makalesini yazamıyor, sonra sıkıntıyı bir çekiyoruz.

O günden sonra Velidi ziyaret etmemeye karar verdim, ve iki gün semtine uğramadım. İki gün sonra, hademesi Hidayet efendiyi bana göndererek çağırttı. Kapıdan girer girmez:

— Geçmiş olsun, merak ettim, hasta mıydınız? dedi.

— Hayır, dedim. Fakat sizi iş saatinizde ziyaret etmekten çekiniyorum. İşinizi bırakıp konuşuyorsunuz, sonra yazılarımız geç kalıyor...

Velid çok zeki idi ve süratî itikale malik idi. Bana:

— Sen aşağıdaki beylere (1) bakma! dedi, onların elinden gelse yazımı erken almak için beni kimse ile konuşturmayacaklar!.

Velid, Tasviri Efkârı Türkiyenin en modern gazetesi yapmak isterdi. Pariste bulunduğu senelerde günlük Fransız gazeteleri ile çok alakadar olmuştu, ve hepsini ziyaret etmişti. Bunlardan yalnız Matin gazetesini beğenirdi. Laskısı milyon aşan Petit Parisien gazetesini çok bayağı bulurdu.

Velid, elindeki imkânlar nisbetinde Tasviri Efkârı İstanbulun en güzel ve en çok okunan gazetesi haline sokmağa muvaffak olmuştu. Onun şikâyeti idarehanesinde idi.

— Yemiz çok dar, derdi. İlerde biraz daha geniş bir idarehaneye sahip olursam bir çok yeniilikler yapacağım. Üç dört renk basan bir rotatif getirteceğim. Sonra, günü gününe hava tebeddülâtından karilerimi haberdar etmek için küçük bir meteoroloji istasyonu kuracağım. Böyle küçük bir istasyonu Matin gazetesinde görmüşüm ve çok beğenmiştim.

Bir gün matbaa kurmak için en müsait yerin Meserret otelinin bulunduğu köşe olduğunu söyledim. Hiç unutmam, yüzü birden bire değişti, daima içinde sakladığı, ve hiç dışarıya vurmadığı heycanını zaptedemiyerek ayağa kalktı, ve:

— Kafalarımız beraber işliyoruz, dedi. Ben de zaman düşünsem, gözümün önüne Meserret otelinin yeri gelir, dedi.

O gün hep Meserret otelinden bahsettik. Onu yukturup tekrar yaptırma şartı ile bir çok projeler kurduk. Zemin katına kristal camekanların arkasından pırlı pırlı yepyeni bir rotatif makinasının görünüşü ne güzel olacaktı! Cephe boyunca, Paristeki Matin gazetesinde olduğu gibi günün en son havadisleri müteharrir elektrik ampullerile gelene geçene bildirilecekti! Velidim kitap ve gazetelerle dolu küçük odasında kurduğumuz bu hayal abidesi zannedersen o gün kapısını mütemadiyen aralayan sermürettibin ısrarlı ziyaretleriyle yıkılvermişti.

Gazetecilik zevkini yalnız bana değil, fakat pek çok arkadaşlara da aşlayan Velid olmuştur. Modern Türk gazeteciliğinin kurucusu Velid, aynı zamanda da temiz ve dürüst gazeteciliğin de timsali idi. Mücadele ile dolu neşriyat hayatında hiç bir zaman maddî bir menfaate alet olmadı. Titiz olduğu için de temiz kalmasını bildi.

Allah rahmet eylesin.

Sedat Simavi

(1) Velid, aşağı katta bulunan 'tahrir heyetinden mahsederken "Beyler, tabirini kullanırdı.

Buruşukluklarımı Nasıl Giderdim.

üzellik "Müteassıslarının ve özde "Buruşukluklara karşı" müstahzaratın demi muvaffiyetinden sonra

İNDE YAPILACAK BASİT BİR TEDAVİ ARIKA YARATILIR.

Akşamları yatmadan evvel, terkbine genç hayvanların hüceyresinden istih aç edilen BİÖCEL karıştırılmış bir krem atbik ediyorum. Bu, tıpkı ildinizin BİÖCEL'İ gibidir. Sihriâmiz

olan bu cevher sayesinde zayıflamış cildiniz beslenecek, tazelenip gençleşecek. Bu cild gıdası, bütün cünyada tanınmış bir cild müteassısı tarafından keşf ve halli harzırda pembe renkteki Tokalon kreminin terkbine ithal edilmiştir. Her akşam yatmadan evvel yegine cild gıdası olan bu BİÖCEL'İ kremi kullanınız. Sabahları da teyaz renkteki Tokalon kreminin kullanınız. O, cildi besler, açık mesumeleri sıklaştırır ve «Makyaj» için mümkün olan en mükemmel bir esas teşkil eder. Bu iki kremi istimalinde müessir neticeler garantilidir. Aksi halde verdiğiniz paranın iki misli iade olunur.

AŞK HAKKINDA

— Orta sayfadan devam —

kim başarabilir? Zira hakikî aşk almak değil, yalnız ve sadece vermekten ibarettir.

O halde aşkla başlayan izdivaçların saadette bitmeyi,ini nasıl izah edeceğiz? Bu mesele üstünde kafa yoranlar, izdivacın zamanla bir alâka birliği haline geldiğine işaret ederler. İki taraf da kendi alâkalarını düşünmeğe başladıkları anda, çarpışma da başlayabilir demektir. Şu halde aşkın devamlı olmaması gerekir... Misallere bakılırsa galiba devamlı değildir de...

Bu hesapça "ebedî aşk", lakırdısı bir masaldan ibarettir. Çünkü tabiiyatçılar, aşkı tecessüsün beslediğine dikkati çekerler... Yani aşk, tatmin edilmediği müddetçe kuvvetlidir. O halde aşkın sevinçli bir şey değil, ıztırâplı olduğunu kabul etmek icabeder.

Zaten aşkın anlaşılmasını ve muammalı kalan tarafı da burasıdır: Yani saadette bir arada yürüyüp yürümediği meselesi...

I. Şerif